

Milošević je imao kontrolu nad srpskim snagama u Hrvatskoj, svedoči ambasador

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 154

Pred Međunarodnim sudom je svedočio još jedan predstavnik međunarodne zajednice koji je kontaktirao sa Miloševićem u doba kada je njegova moć bila na vrhuncu. Ambasador Herbert Okun, bivši izaslanik generalnog sekretara Ujedinjenih Naroda za Jugoslaviju, i Sajrus Vens, koji je tada bio državni sekretar SAD-a, su se više puta sreli sa Miloševićem da bi pregovarali o mirnom rešenju sukoba u Hrvatskoj, a kasnije i u Bosni i Hercegovini. Kada su pokušavali da postignu dogovor sa JNA, sa predsedništvom Jugoslavije, sa lokalnim srpskim snagama ili sa srpskim paravojnim jedinicama u Hrvatskoj i u Bosni, oni su se obraćali Miloševiću, jer 'on je definitivno imao kontrolu [nad njima].'

Sajrus Vens je u međuvremenu preminuo, ali je Ambasador Okun iz svojih pedantnih dnevnika čitao doslovne citate sa ovih razgovora sa Miloševićem. Na primer, u trosatnom sastanku između Miloševića, Okuma, Vensa i Ministra Inostranih poslova Vladimira Jovanovića, bilo je rečeno sledeće o ulozi paravojnih jedinica u Bosni:

VENS: 'Šta je sa Arkanom na Drini, na bosanskoj strani? General Adžić kaže da je tamo.' Milošević negira da je Arkan tamo, kaže da je njemu zabranjeno da putuje iz Srbije, ali na kraju priznaje da je Arkan u Bijeljini, ali kao privatno lice. Vens mu nije verovao: 'Ne, to neće ići,' odgovorio je. Milošević je onda rekao da je Arkan bio u Bijeljini samo na početku rata. VENS: 'Dozvolite mi da budem otvoren. Ljudi kojima verujem su mi rekli da su uz Drinu videli Arkana i druge srpske tipove sa teškim naoružanjem. Zašto se to dešava?' MILOŠEVIĆ: 'To osobe nisu pod kontrolom srpskih vlasti. Mi smo zabranili paravojne formacije. Arkan je bio u Bijeljini samo na početku.' VENS: 'Da budem sasvim iskren, stradate Vi i Srbija. Ako se ovo nastavi, imaće negativne posledice na priznaje Srbije i na [proglašenje Srbije zemljom u kojoj vlada bezakonje].' MILOŠEVIĆ: 'Slažem se. Ovo nama šteti. Ali, mi ne možemo da proveravamo šta radi svaki Srbin.' VENS: 'Stvarno imate problem. Morate to da počistite. Govorim Vam to kao prijatelj...' MILOŠEVIĆ: 'U Bosni i Hercegovini nema nikoga iz Srbije.' VENS: 'Srbija ne može da se nada vojnoj pobedi u Bosni ni direktno, ni indirektno.' Ambasador Okun je pojasnio da je Vens mislio na pobedu preko JNA ili paravojnih jedinica. MILOŠEVIĆ: 'Tako je. Da li mislite da ja želim rat u Bosni i Hercegovini?' VENS: 'Tako izgleda.' Ambasador Okun je napunio 16 dnevnika zabeleškama sa mirovnih pregovora i u vezi Hrvatske i Bosne i Hercegovine kojima je prisustvovao između oktobra 1991 i maja 1993. Dnevnici su predati Pretresnom veću na razmatranje uz ostali dokazni materijal.

Na svojoj prvoj misiji u region, Ambasador Okun je pokušao da dogovori prekid vatre u Hrvatskoj. On i Vans su se susreli sa Miloševićem i predočili mu plan za prekid vatre, koji je uključivao stvaranje sigurnih zona za civile (United Nations Protected Areas, ili UNPA) i dovođenje mirovnih snaga Ujedinjenih Naroda u Hrvatsku. Milošević je rekao da je plan 'potpuno prihvatljiv'. Kada je Vens pitao kako će na njega da reaguje Ministar odbrane Veljko Kadijević, Milošević je rekao da neće biti problema. Kada su se dvojica diplomata sreli sa Kadijevićem, problema zaista nije bilo. Njima se činilo da je General pre njihovog dolaska već dobio i informacije o njihovom predlogu, i instrukcije kako da se ponaša.

Milošević je takođe uveravao Vensa i Okuna da će na plan da pristanu hrvatski Srbi. Izgleda da to nije išlo sasvim lako. Milošević im je na sastanku koji je održan 2. decembra 1991. rekao da na početku Hadžić i Babić nisu hteli da prihvate predlog, ali da su se na kraju ipak složili. Ambasador je u svom dnevniku zapisao šta mu je tada Milošević rekao: 'Uradio sam šta sam obećao.'

Mirovni sporazumu su u Ženevi, 2. novembra 1991., potpisali Tuđman, Milošević i Kadijević. Ni jedan član predsedništva nije bio među potpisnicima, što jasno govori o tome gde je bilo sedište moći. Osnovni elementi sporazuma su: 1. Hrvatska će da prekine opsadu kasarni JNA; 2. JNA će da započne povlačenje ljudi i opreme iz Hrvatske po predviđenom rasporedu; 3. Obe strane će odmah da zatraže od svih snaga koje su pod njihovom direktnom komandom, kao i od paravojnih i raznih dobrovoljačkih jedinica, da odmah prekinu vatru, i 4. strane se obavezuju da će da dozvole dostavu humanitarne pomoći. Ambasador Okun je izjavio da se Milošević obvezao da će da budu poštovane stavke 2,3 i 4. Drugim rečima, međunarodna zajednica se obraćala Miloševiću očekujući od njega da osigura prekid vatre.

Dok su u Ženevi pregovarali o prekidu vatre, Hrvatska je doživljavala najteža razaranja. Vukovar je bio pod opsadom. Ambasador Okun je otputovao u Vukovar sa Sajrusom Vensom 19. novembra 1991., dan nakon što je grad pao u ruke JNA i srpskih snaga. 'Veći deo grada, gotovo svaka zgrada, svaka građevina, bili su uništeni artiljerijskom vatom,' rekao je svedok. Za razliku od toga, mala kasarna koju su blokirale hrvatske snage bila je 'praktično neoštećena.' Srpska strana je tvrdila da je cilj opsade Vukovara bio da se oslobodi

kasarna. Potpuno razaranje celog grada nije bilo srazmerno tom strateškom cilju. Ambasador je rekao da je pogled na Vukovar bio 'šokantan.'

Upoznjeni na moguću tragediju u vukovarskoj bolnici, Vens i Okun su se pokušali do nje probiti. U tome ih je sprečio major Veselin Šljivančanin. Vens, koji je i sam bio visoki oficir, se sukobio sa majorom, ali je ovaj podigao pušku i zabranio im prolazak. Ambasador Okun je svedočio da su u prihvatnom centru videli 'uplakane civile,' i zastrašujuće tipove pomešane sa JNA vojnicima, tako da je u centru vladao strah.

U Beogradu su se dvojica diplomata sreli sa generalom Kadijevićem, a zatim opet sa Miloševićem. Vens je optužio Kadijevića za neproporcionalno, ogromno uništenje Vukovara, da bi, navodno, bila oslobođena jedna kasarna. Kadijevićev odgovor je bio da su u kasarni ostali bez vode i hrane. U sudnici je Okun potsetio da je Borisav Jović, nekadašnji predsednik jugoslavenskog predsedništva, napisao u svojim memoarima da je kasarna u Vukovaru oslobođena još u septembru. Milošević je na sastanku bio optimističniji: 'Rekao je da će svet da razume [zašto je Vukovar morao da bude srušen],' ispričao je Okun.

Na sastanku s Miloševićem, Vens je postavio pitanje paravojnih jedinica: 'Primio sam uznemiravajuće izveštaje o aktivnosti [oko Vukovara] srpskih neregularnih jedinica.' Milošević je glumio iznenađenje, ali je Ambasador rekao da mi je 'bilo jasno da je tačno znao šta sedešavalo. Ne mogu da zamislim kako ne bi znao... a pravio se da je iznenađen...' Na kraju sastanka je zaključio da sada, kada je kasarna oslobođena, mirovne snage mogu da dođu, i da neće biti problema sa JNA, ni sa srpskim neregularnih jedinicama što se tiče održavanja mira.

Izaslanici su takođe bili zabrinuti zbog izveštaja o aktivnosti srpskih paravojnih jedinica u Krajini. 'Vens je rekao da veruje Predsedniku i očekivao je od njega da [ispoštuje uslove primirja]. Predsednik je odgovorio: 'Upotrebiću svoj uticaj. Ja im nisam gospodar, ali sam siguran da će da se drže obećanja.'" Na direktno pitanje tužioca Gruma, 'kome ste se obraćali sa pitanjem da li su sve stranke na srpskoj strani spremne da ispoštuju svoje obaveze po sporazumu o prekidu vatre?,' Ambasador Okun je odgovorio: 'Predsedniku Miloševiću.'

Vens je na sastanku spomenuo da i dalje traju borbe u Dalmaciji, na šta je Milošević odgovorio da Srbi nemaju veze sa Dalmacijom, ali i da će JNA da ostavi Dalmaciju na miru kada budu oslobođene kasarne.

Svedočenje ambasadora Okuna i njegovi dnevnik upućuju na zaključak da je Milošević bio ključni igrač na srpskoj i jugoslavenskoj strani u vreme rata u Hrvatskoj. Iz njegove izjave se može izvući i zaključak da je Milošević imao de fakto kontrolu nad JNA. Ako nije imao de fakto kontrolu nad hrvatskim Srbima i nad neregularnim jedinicama koje su se borile u Hrvatskoj, imao je kod njih barem značajan uticaj. Već i to ga čini odgovornim za učešće u zajedničkom kriminalnom poduhvatu, za šta je optužen po Članu 7(1) Statuta Međunarodnog suda.

Ali, Ambasador Okun još nije rekao sve što je imao da kaže Sudu. On je bio i aktivni učesnik međunarodnih pregovora da se zaustavi rat u Bosni. Zapisi o tome su napunili sledećih devet od ukupno 16 svezaka njegovog dnevnika. Miloševićjevo ime se i njima često spominje. Okunovo svedočenje se nastavlja.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/milosevic-je-imao-kontrolu-nad-srpskim-snagama>